

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 8. MARCA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 23. Lutego.

Wiek ośmnaśty zdaje się być przeznaczonym do wy-
dania na świat wielkich wypadków i ściągających po-
dziwienie wynalazków. Nim jeszcze bieg swój zakończy,
sztuka żeglowania po powietrzu ma także odebrać do-
łkonność, czyli raczej dyrekcyja ballonow do skutku ma
być przywieziona. Pewien w ukryciu zostawiać chcący
złożył w archiwum tutejszej akademii zapieczętowany
opis wynalazku swego, w zamiarze, aby w przypadku
gdyby wynalazek od kogo innego i w tymże samym spo-
sobie był udzielany, nim on sam jeszcze byłby w sta-
nie ulkutechnienia jego, nie był pozbawiony zaszczytu,
iż pierwszym albo przynajmniej równoczesnym jest one-
go twórcą. Procz rysunku złożył on krótkie opisanie
mechanizmu, i zaręczył za korzyści jego. Mechanizm
ten tak jest naturalny i prosty, iż ludzie nawet pospoli-
tego pojęcia, za najpierwszym jego widokiem mogą prze-
konać się o wykonaniu i dobrym skutku jego, odpowiedź
żas na czynione zarzuty tak jest dostateczna, iż rozsą-
dne i znające rzecz osoby poznać zaraz mogą, iż dyre-
kcyja ballonow bardzo ciężko innym sposobem, a przy-
najmniej pożyteczniejszym i łatwiejszym ulkutechnioną
być może. Nayprzód bowiem ciężar od wielu cetna-
row może być przez wspomniany mechanizm przewożo-
nym i dyrgowanym, powtórę mechanizm ten tak szybko
nawet przeciw wiatrowi posuwany być może, iż w cza-
sie dziesięć razy krótszym stanąć u celu swego potrafi,
niż gdyby na ziemi przez najlepszy pojazd był wiezionym.
Nakoniec cała ta machina niepotrzebuje tylko jednego
człowieka, aby poruszana była, choćby się nawet wiele
cetnarow na okręcie ballonowym znajdowało.

Donoszą z Zante, iż złączone floty Rosyjs-
kiej i Turckiej, mające wojsko lądowe, popłynęły z
Korfu do Neapolitańskich brzegów. — Lifty z Bulgaryi
namieniają, iż w Warnie wprowadzą wielką liczbę
wojsk Rosyjskich na okręty, dla przelania ich przez
morze czarne i Dardanelle, na morza Włoskie.

z Paryża dnia 13. Lutego.

Można być pewnym, iż dwór Madrycki jest w mo-
nym przedsięwzięciu dochowania dawnych swoich zwią-
zków i swego przymierza z Francją. — Dyrektoryat wy-
słał trzech kommissarzy do St. Domingo, dla ułożenia się
z G. Toussaint Louverture, względem sposobow upo-
wszechnienia tam konstytucyi.

Ob. Abbema minister Rzpłtey w Hamburgu przybył
tu dnia 10. t. m. — Ob. Bournonville od czasu swego
przybycia odprawił kilka konferencyow z ministrem inte-
ressow zewnętrznym.

Wyrok Dyrektoryatu dnia 22. Pluvios (11. Lutego)
Dyrektoryat Wyk: uwiadomiony, iż wielu Obywatelow
Francuzkich przyjęli ofiarowane sobie od obcych Rządow
funkcyje publiczne; zapatrzywszy się na Artykuł dwuna-
sty Aktu Konstytucyjnego, w słowach: „Używanie Praw
Obywatelskich traci się przez przyjęcie funkcyow lub pen-
syow od obcych Rządow ofiarowanych. — Stanowi co na-
stępnie. — Art. I.) Agenci Cywilni i wojskowi Francuz-
kiego Rządu w krajach przez armie Rzpłtey zajętych, nie
będą odtąd uznawani za Obywatelow Francuzkich; oso-
by urodzone we Francji które przyjęły dane sobie od
obcych Rządow funkcyje. — II.) Minister policyi general-
ney poda Dyrektoryatowi Wykon: rapport na zapytanie

czyli takie osoby należy umieścić na liście emigrantow.
III.) Niniejszy wyrok zapisany będzie w dzienniku Praw:
Ministrowie związkow zewnętrznym, woyny, związkow
wewnętrznych i generalney policyi, obowiązani są zatru-
dniać się jego ulkutechnieniem.

(podpisano) REVELLIERE — LEPEAUX Prezydent.

Dnia onegdajszego wieczorem uważano nader wiel-
ki dozór około więzienia Opactwa, i podwoione
straże.

W pół-urzędowych dziennikach, czytamy artykuł,
którego wypis następujący: „Ostatnie wiadomości odebra-
ne z Ameryki dają nadzieję powrocenia wkrótce iedności
i przyjaźni między Francją i Stanami Ziednoczonymi.
Zaręcza to nawet mowa przez Prezydenta Adams przy
rozpoczęciu Kongressu miana. Już to nie są te zapalone
deklamacye, te ostre uwagi, przesadzone wyrzuty, ia-
kami napelniał swoje poprzednicze pisma, i odpowiedzi
na adreśy ludu w celu naklonienia wszystkich umysłow
do woyny. Umiarkowanie Dyrektoryatu nakazywało mu
być powolnym. W tej nowej mowie godność zajęła mie-
jsce pychy; uważano iednające wyrazy obok narzekani, a
spokojne oświadczenia przy doradzaniu obrony. Rzpłta
Francuzka zaproszona jest do odnowienia związkow przy-
jaznych z Rzpłtą Amerykańską; Sposob ceremoniału do
rozpoczęcia negocyacyow z łagodnością jest wprowadzo-
ny. Prezydent oświadcza, iżby wysłał Ambassadors, gdy-
by miał wyrażne o jego przyjęciu zapewnienie, i obowie-
zuje się, przyślanego sobie od Dyrektoryatu przyjąć z win-
nemi dla Reprezentanta wielkiego Narodu względami.

Gdybyśmy nie mieli listow prywatnych, nie mogliby-
śmy pojąć tej tak wielkiej w sposobie jego mowienia od-
miany; lecz widzimy iż pomimo zatażliwych chorob dla
których miał zostać pułtemi, i pomimo Dziennikarzow
pod wpływem Angielskim zgiętych, cała korespondencyja
Ministra intressow zewnętrznym z Panem Gerry, została
na publiczność wydana i przez Obywatelow Ziednoczo-
nych Stanow rozważana. Chytre partyi Angielskiej tu-
maczenia, nie mogły zagalić promieni światła, które z
też korespondencyi czerpali. Fortele przeciwko Fran-
cji wymierzone, stały się iawnymi, i poznano niebespie-
czeństwo na jakie była narażona wolność Amerykańska.
Lud korzystał z elekcyow dla oddalenia od prawodawstwa
podejrzanych mowcow, i wezwania prawdziwych Repu-
blikanow. Przed kilku miesiącami niebezpieczno było
Amerykaninowi okazywać publicznie swoje żale wzglę-
dem nieprzyjacielskiego obrotu, iaki dano wynikłym mię-
dzy dwoma Narodami sporom, niegodziło się wątpić, iż
Dyrektoryat chce woyny, ani okazywać wstępu dla przy-
mierza z Anglią; Dziś nayłzanowniejsza utworzona opo-
zycyja, przeważa iżalę w Kongressie, a w przyszłym
miesiącu Germinał umniejszy liczbę Reprezentantow przez
intrzygi Angielskie lkażonych; utrzymuje ją wielka masa
obywatelow, i nie lęka się okazywać żądze chwalebnego
pokoiu; dosyć było poznać zamiary okazane przez Dyre-
ktoryat Wykonawczy w jego wyrokach pod 13. i 29. Ther-
midora roku przeszłego.

Przytoczymy ieden przykład do tej okoliczności sto-
sowny. Doktor Logan przybywszy w czasie tych wyrokow
do Francji, dla wynalazkow w rolnictwie przyjęty od
niektórych Dyrektorow iako człowiek uczony, dowie-
dziawszy się o tych wyrokach, wyjeżdża nagle dla wy-

prowadzenia z błędu swoich współziomkow. Przybija
do Nowego Jorku, szpiegowany i przesładowany od fa-
kcyi Angielskiej. Prezydent otkarza go przed senatem,
a lud Pensylwanii umieszcza go w liczbę swoich repre-
zentantow. Coż wypadło czynić Prezydentowi tak bar-
dzo w swojej omylonemu nadziei? Wszystkie sposoby
zdolne do zapalenia umysłow, już były wyczerpanemi,
a naturalny rozsądek wziął górę; prawdziwe pisma ne-
gocyacyi już się rozeszły, i niełatwało już wynalazkow
baiecznych, trzeba było iść za okolicznościami, i tego się
też właśnie chwycił. Dyrektoryat Wykon: oświadczył się
za rzetelną ugodą; wszyscy republikanie ziednoczonych
stanow przyjęli to oświadczenie. Gabinet W. Brytanij
został zawiedzionym; lecz nieodstępnie swojego przed-
sięwzięcia; ileż nie będzie czynił, ażeby na nowo zwa-
śnić dwa kraie? Wie on iż jeżeli potrafi wzbudzić pre-
tensye mocniejsze nad umiarkowanie Dyrektoryatu, mo-
że go pozbawić ośmiomiesięczney cierpliwości owocow.
Otoż to jest ta tajemnica stanu. Ileż jeszcze znajdzie się
w sprzymierzonej Ameryce ludzi ślepo dopomagających
polityce tego dworu, który w powszechnym pożarze wła-
snego chce szukać ocalenia. Jeżeli Prezydent nie jest z
ich liczby, ma przynajmniej pomiędzy nimi doradcow.
Lecz coż to w reszcie zaszkodzić może, taka jest wła-
ność reprezentującego Rządu, iż wszystkie władze usię-
pną natchnieniom narodu. Dyrektoryat wie odtąd ia-
kim sposobem może przyciągnąć ziednoczone stany do
wielkiego przymierza Rzpłtych.

Donoszą z Baltymory, iż G. Samuel Smith, ieden
z nayprzeciwniejszych woynie, powtornie obranym został
Reprezentantem na kongres, tymczasem gdy Harper nay-
gorliwiej obstarciący za woyną, zapomnianym został na ele-
kcyach w Karolinie. Jest to skutkiem depeszow przywie-
zionych z Francji; nic zaś bardziey nie dowodzi dzielno-
ści tego skutku, iak wybor doktora Logan przez miafio
Filadelfią do prawodawstwa Pensylwanij. Pensylwania
uczyniła inny wybor, który dowodzi do iakiego stopnia
okazuje się duch przeciwny nieprzyjacielskim przeciwko
Francji zamiarom; jest to P. Gallatin, którego zdania
iż nadto iawne, i który po trzeci raz obrany jest do kon-
gressu.

Jeden z tutejszych dziennikow rozniósł od źle my-
ślących rozślaną wiadomość, iż Angliacy między 7. i 8
t. m. port Havre rospalonemi kulami szturmowali, 27.
domow zapalili, a w czasie szturm wyładło na ląd
10,000 wojska, z których 2000. Angielszykow, 3000
emigrantow i 5000. Moskalow było. Ta jednak
wiadomość podług dzisiejszego urzędowego dzien-
nika Redaktora jest zupełnie fałszywą. Minister morski
otrzymał 3. urzędowe listy z Havre dochodzące do dnia
10. t. m. które naymniejszey wzmianki o tych rzeczach
nie czynią. Minister policyi w iednym z tutejszych dzien-
nikow ogłosił co następuje. „Przez źle myślące osoby
umieszczony był artykuł w gazecie historyczney i polity-
czney, iż Angliacy na dniu 8. Havre szturmowali, a po-
tym wyładowanie ulkutechnili. Inny dziennik też samo
powtórzył chociaż łatwo mu było przekonać się o fał-
szu tej wiadomości. — Rząd zatrudnia się teraz odkry-
ciem zrzodła tak zdradzieckich intrzy i wyszukaniem ich
tworców.

Od Xiążęcia Wirtemberskiego przybył tu umysłny po-
seł dla uczynienia przełożeń Dyrektoryatowi względem żą-
danego przez Francuzow zajęcia fortec w kraiu Wirtem-
berskim i względem innych okoliczności. — W Portsmouth
ma być zebrane liczne korpus przeznaczone do wyłado-

wania, i rząd nakazał wystawienie 80. statków bombardierskich — *Anglicy* przed zdobyciem *Neapolu* uwieźli z miasta przeszło 60. millionów w drogich sprzętach i gotowiznie. — Trzech kuryerów od armij *Włoskiej* do Dyrektoryatu poślanych, zostało w drodze zamordowanymi. — W *Calais* zwierchność miejsowa podwaia uwagi na to wszystko co tylko z morza przychodzi do kraju, a sposobowi myślenia republikańskiemu szkodliwym być może. Tak niedawno skonfiskowano pakiet Not na których tytule był napis: Sonata dla dawney królowy *Francuskiej*, i nad zwycięstwem *Nelsona*.

Z względu na elekcyę nadchodzącą Dyrektoryat okazuje skłonność do pokoju. — General *Joubert* za przyczynę swoiey dymisji położył postępowanie rządu względem *Toskanii*. Na wyraźne zlecenie kazał on wojskom swoim do tego kraju marszerować, a te bez dostatecznych powodów wstrzymane w drodze zostały. Powszechnie tu żalują tego Generala, był on niepospolitym człowiekiem. Bezinteresowność jego jest rzadka, pod spokojną powierzchowną postacią ukrywa ognisty charakter, i zawsze łączy się z partyą powodowaną największym zapalem.

Ob. *Mazeas* dawny profesor matematyki w kolegium *Paryżkim* był zagrożony śmiercią z głodu. Służący jego prosił kogoś, aby mu napisał list do ministra wewnętrznego, w którym przełożone były zasługi i niedza tego szanownego i w naukach oświeconego starca. *Mazeas* odebrał nazajutrz asygnacyę na 600. franków. Służący spieszy z nią do skarbu narodowego, i gdy z pieniędzmi nazad do pana swego powraca, i postrzeżenie przed drzwiami złożony znaczny zapas drzewa, i rozmaite osoby znoszące kawę, cukier i świece dla pana jego, tudzież rzeźnika i piekarza, którzy przynosząc chleb i mięso, oświadczają, iż odebrali rozkaz dostawiania codziennie Ob. *Mazeas* wymienione artykuły aż do zgonu jego.

Wypis z listu Ob. *A. Lacombe Saint Michel*, do jego przyjaciela *Daubermenil*, Reprezentanta Ludu. Z *Geny* 9. *Pluvios* (28. stycznia) Powracam z *Tunis* moich kochanych i dawny kolego; rozumiesz zapewne, iż się znajduję na dnie morskim, lecz powinno ci być wiadomo, iż Dwór *Neapolitański* w czasie wypowiedzenia wojny odmówił mi pozwolenia do powrotu lądem; byłem więc przymuszony ze wszystkimi *Francuzami* wleść na okręt; wiedząc, iż nazajutrz po naszym odjeździe nałz okręt został zabranym od trzech *Tunezyjskich* korsarzów o których krążeniu nieśmiemy nie słyszeć, lecz dwór *Neapolitański* dobrze o nim był uwiadomiony (w tym miejscu *Lacombe Saint Michel* mocno się ulkarza na PP. *Castell-Ciccata*, *Pignatelli*, i *Gallo*) Jakożkolwiek bądź, niechże znać, iż więcej znaleźliśmy ludzkości i sprawiedliwości w Xiążęciu którego ten Dwór śmie barbarzyńskim nazywać, iż żadna ofiara nie jest droga dla Republikańców, i gdyby nas okoliczności skazały na niewolę, wszystkie nasze pragnienia byłyby jeszcze za uszczęśliwieniem *Francyi*; przy brzęku kaydan byłibyśmy nieustannie wołali: Niech żyje Rzplta.

Mówią iż General *Lemoine* przybył do *Paryża* dla odebrania rozkazów Dyrektoryatu względem nowej Rzezypospolitey *Neapolitańskiej*. (*Propagateur*.)

Dowiadujemy się z listu Ob. *Bonamy*, iż od kilku dni *Lazaroni* podali miasto *Neapol* na rabunek. Za zbliżeniem się *Francuzów* 10. tysięcy *Neapolitańczyków* chcąc ukrocić te tortolstwa, przyłączyli się do armij *Włoskiej*. *Lazaroni* zostali wyrzniętymi. Miało *Neapol* okazywać widok nowej pałacey się *Troi*. (*Klucz Gabinetow.*)

Donoszą z *Cherburga* pod d. 2. t. m. Dwa pocztowe statki *Francuskie* dnia wczorajszego do naszego statku przybyły. przywoziły nam znaczną liczbę jeńców *Francuskich*, oraz przykrą wiadomość o zabraniu statku korsarskiego *la Rancune* pod kapitanem *Poupeville*. Ten terazniejszy *Jan Bart* okazawszy tyle razy swoje nieustraszone mełstwo, bliskim jest zakończenia swoiego życia w Imutnym łepocie. Przybywszy jako jeniec do *Anglij*, zaprowadzony do Admiralicji potrafił się ukryć przez ośm dni, nakoniec po zabiciu Izylidwacha został powtórnie schwytanym. Znajduje się teraz w więzieniu, a proces jego rozpoczęty. Spodziewamy się, iż Dyrektoryat który niedawno wydał wyrok z powodu świetnego zwycięstwa,

które ten Kapitan odniósł, uczyni potrzebne starania, ażeby go od śmierci uwolnił.

Zapewniają iż General *Bernadotte* załapał Generala *Joubert* w dowodzeniu armią *Włoską*.

Jeden z członków Instytutu *Egiptkiego* pisał z *Kairu* pod d. 25. Października następujący list do swego brata w *Paryżu*. „Pisałem do ciebie przed kilku dniami pod Nrem 8. odwołuję się do tego listu. Przez terazniejszy chęć tylko zapobiedz niespokojności, którąś mógł powziąć za dowiedzeniem się w *Europie*, iż to miało być przez dwa dni teatrem buntu, który w tym momencie jest już zupełnie uśmierzony. Przez te dwa dni ożnawialiśmy się w domu Instytutu, gdzie byliśmy na długi czas w stanie oporu, przez niepodobieństwo ażeby motloch bez porządku i uzbrojony w pałki i w noże, mógł się długo opierać bagnatom i strzelbie, lecz niebyliśmy atakowani. Buntownicy okropniej doznali rzezi; my utraciliśmy 26. ludzi, pomiędzy kotoremi Generala *Dupuis* i Ob. *Sułkowski* Adjutanta Generala *Buonaparte*, młodego wielkich nadziei woownika; *Lasalle* znalazł go dobrze, był on członkiem Instytutu *Egiptkiego*. Ten bunt ułożyli *Derwisze Muzułmańscy* przez nienawiść dla swoich kolegów, którym General kommanderujący porozdawał funkcje. Liczba rannych podług zeznania Doktorów i Chirurgów szpitalnych, wynosi 27.

Po ogłoszonym wyroku przepisującym ceremonie na uroczystość samowładności ludu, która się ma odprawić 30. *Ventose* (20. Marca) Dyrekt. Wykon. wydał względem elekcyów Roku 7. obszerną Proklamacyę, w której wystawia, iż na dobrych reprezentantów wyborze zależy cała pomyślność Narodu etc.

Dnia 15. *Lutego*.

Potwierdza się, iż *Bernadotte* mianowany jest na miejsce G. *Joubert* Generalem kommanderującym armią *Włoską*, i miał dnia wczorajszego wyjechać do *Medyolanu*, lecz wyjazd jego do kilku dni został wstrzymanym. Zapewniają, iż *Championnet* jest odwołanym do *Paryża*. W przyszłą Dekadę G. *Lemoine* ma oddawać Dyrektoryatowi chorągwie wzięte nieprzyjaciolom w *Kapui* i w *Neapolu*.

Monitor dzisiejszy zapewnia, iż odebrano niezawodną wiadomość o zdobyciu przez *Anglików* osady *Hollenderskiej* w *Surinam*.

Donoszą z *Dublina*, iż izba niższa większością głosów odrzuciła projekt zjednoczenia z *Anglią* (klucz gabinetow.)

z *Bruxelli* dnia 17. *Lutego*.

Uzbrajania wojenne i marsze wojska są tu ciągle. Jak słychać armia nawet *Francuska* na żołdzie *Hollenderskim* zostająca ma w pole wyruszyć i będzie załapiona przez nowo utworzone pulbrygady. Wojska także w nadgranicznych fortecach od *Niemiec* stojące otrzymały rozkaz być w gotowości do marszu. *Namur* ogłoszony jest w stanie oblężenia, i wzięto z niego zakładników, gdyż tamtejszy departament pozostawiał wiele winien z kontrybucyów nieopłaconych. — Złe myśląc znówu knowali nową w kraju naszym insurrekcyę. Wszyscy insurgenci mieli się w jeden punkt połączyć, lecz Generalowie republikańscy otrzymali wiadomość o tym projekcie i zaraz go zniszczyli. Miało nasze jest wszelako zawłze w stanie oblężenia.

z *Hagi* dnia 19. *Lutego*.

General *Daendels* poślany jest od Dyrektoryatu nażego do *Paryża*. Cel podróży jego nie jest jeszcze wiadomy. — Na dniu 17. General *Brune* odprawił długą konferencyę z naszym Ministrem wojennym, która ścigała się do terazniejszego oczekiwania wojny. — W tutejszych dziennikach umieszczona jest wiadomość z *Londynu* pod dniem 8. t. m. Iż wielu kupców *Angielskich* starać się teraz papiery swoje choćby z łratą na stałym lądzie sprzedąć.

Listy z *Hamburga* donoszą, iż interesy względem *Irlandczyków*, *Napper Tandygo* i *Blakewel* stoi nie rozstrzygnięty. Posel *Francuski* Ob. *Marragon* jeszcze nie zawiesił funkcji swoiey. Jest on powszechnie szanowanym od wszystkich, którzy z nim w stosunkach publicznych, lub przyjacielskich zostają. Więźniowie otrzymują wszelkie jakie tylko być mogą losy swego ośłodzenia.

Napper Tandy osobliwie przez wiek swoy podeszły, i spokojne poddanie się losowi swemu, wielkie sobie zienywa uszanowanie.

z *Brünn* dnia 27. *Lutego*.

Podług listów z *Semlina* pod dniem 11. Basza *Belgradzki* otrzymał zlecenie, oddać eskortę ochotników dotąd przez siebie używaną, i przyjąć na to miejsce *Janczarów*. Eskortę ta ma odtąd składać się tylko z 6. batalionów 6000. ludzi wynoszących, których Basza sam z swego skarbu opłacać powinien. — W porcie *Fiume* i *Zara* wystawiono pływające baterie, ma także ciągle tam pozostać kilka fregat *Rosyjskich*. Brzegi *Dalmackie* równie mocno są osadzone, słychać nawet, iż *Ragusa* za zezwoleniem Porty, przyjąć ma do siebie wojska obce.

Królestwo *Neapolitańskie* ma 4.780.000 ludności. Rachowano w nim 150.000 patronów 15.674. mnichów 26.659. zakonnic 9.725 mnichów żebrzących i 48.000 księży świeckich. Podatki całego królestwa *Neapolitańskiego* wyniosły do 14. i pół millionów dukatów *Neapolitańskich*, z których pół siódma tylko miliona w skarbie królewskim zostawało. Dochody kościołów czyniły dotąd 8.987.390 dukatów. — Zakon *Malański* przynosił do roku 79. tysięcy dukatów; a co rok idące do *Rzymu* pieniądze, szacowano do 59.179. dukatów.

ze *Lwowa* dnia 2. *Lutego*.

Podług listów z *Rosyji* pisanych, 60 tysięcy *Moskali* jest w marszu 4. kolumnami, którzy aż na 1. Kwietnia w *Gallicyi* stanąć mają. Korpus także *Kondusz* odebrał rozkaz być w gotowości do marszu. Inny korpus *Rosyjski* od 40 tysięcy ludzi przez *Włoszczyznę* ma się udać do *Raguzy* aby ztamtąd do *Neapolu* był przewiezionym.

z *Konstantynopola* dnia 22. *Stycznia*.

Sir *Sidney Smith* miał oddzielną audyencyę u W. Sultana, który się na okręcie *Tureckim* Sultana *Selim* od 120. armat znajdował, w której to okoliczności kazał na wolność wypuścić 46. niewolników *Francuskich*, którzy właściwie ięncami byli Admirala *Nelsona*, lecz przez przypadek w ręce *Tureckie* dostali się. Ci niewolnicy pisali z tego powodu następujący list do P. *Spencer Smitha*: „Winniśmy postępowaniu JW. Pana najszczęśliwzszemu powodzenie, i w pierwszej chwili wolności naszej uszczęśliwiamy się z milego obowiązku okazania mu nayszybciej wdzięczności. *Europa* nie będzie potrzebowała dowiedzieć się o tym wszystkim co JW. Pan i Brat jego dla dobra nieszczęśliwych *Francuzów* uczynili, dla oceny ich szlachetności tego narodu, którego w tak godnym sposobie reprezentowali. Lecz 46. familij którym dziś dzieci, małżonkowie i oyców powracasz, dopełnić winno i ogłaszać będą szlachetność *Angielską* etc. etc.

Szef batalionu Inżynierów *PASQUAL VALLONGUE* za siebie i swoich kolegów;

Hrabia de *Ludolf* tutejszy poseł *Neapolitański* mieści częste konferencye z *Reis-Effendim*. — Oczekujemy tu na Lorda *Camelford* z jedną *Angielską* fregatą od 44. armat, na której się kompania artylerzystów znajduje. Rozmaici kanonierowie okrętu *Angielskiego* *Tygrys* doświadcza tu w obecności Sultana armat do *Egiptu* przeznaczonych. Wojsko także morskie *Angielskie* równie manewry okazywało, między które Sultana 2000. piastrow rozdać rozkazał.

z *Peterzburga* dnia 12. *Lutego*.

Podług nowego ukazu Imperatorskiego oba przeoraty zakonu S. *Jana* ieden *Rusko-Katolicki* od dnia 1. stycznia 1797. drugi *Rosyjski* od d. 29. listopada 1793 utrzymane oddzielnie być mają; Osoby które do iednego przyjęte zostaną, nie mogą należeć do praw i komandyerów drugiego. Procz tego każdy szlachcic ma otrzymać wraz z znakiem zakonu rangę oficerką, gdyby zaś w służbę chciał wnieść, na ow czas stopień chorążego obeymie.

z *Ratyzbony* dnia 13. *Lutego*.

Przez to miało przechodzi dotąd wielka liczba wojsk ścigających się na swoje przeznaczenie. — Wojska *Rosyjskie* znajdując się zawłze na statkach które im były wyznaczone w czasie ich przybycia do niższej *Austrii*. Wkrótce przyłączyć się ma do nich korpus wynoszący (jak mówią) do 45. tysięcy ludzi. — Od kilku dni przechodził

tu dwóch kuryerów *Austryackich*, jeden *Rofyjski* i zch *Angielskich*.

Dnia 17. Lutego. — Jutro zaczyna się rozprawa Seymu względem marszu wojsk *Rofyjskich*. — Posel Angielski *Paget* przybędzie tu z *Monachium* na samo rozpoczęcie rozprawy, i odda swoje listy kredencyjne. — W tym momencie przyjeżdża tu także Minister *Rofyjski* Pan de *Bühler* z *Stutgardu*. — Przybył z *Czech* wojska *Cesarzkie*, otrzymały rozkaz z głównej kwatery w *Friedberg*, i tu w *Ratybonie*, wstrzymywania się w marzu.

z *Kehl* dnia 14. Lutego.

Zadney wątpliwości nie podlega, iż General *Jourdan* wspólnie z kolegami *fwemi* *Mafseną* i *Bernadottem* wszystkie przygotowania poczynił do otwarcia kampanii, jeżeli *Cesarz* nie przyjmie podanych propozycyów od Dyrektoryatu. Cztery dywizje armii mają przeyść *Ren* pod *Bazyleą*, *Brisach*, *Straßburgiem*, i *Spirą*, przednia straż ma wkroczyć przez *Oberkirch* i *Offenburg* do czarnego lasu, cała zaś armia zebrać się pod *Ulm*, gdy tym czasem armia *Mafseny* ciągnąć będzie na prawy brzeg jeziora *Konstancyjskiego* i do kraju *Gryzonów*, a armia *Bernadotta* przeciw *Manheimowi* działać ma.

Od brzegów *Ren* dnia 16. Lutego.

W jednym z pism publicznych czytamy następujące szczegóły o stanie zajętego przez *Francuzów* brzegu. „Od dwóch lat okolice nasze są osadzone wojskiem, któremu wszystkich potrzeb dostarczać powinny. W Grudniu los nasz zdawał się skłaniać do łagodności, wszystkie ciężary miały ustąpić, jeżeli *Ręsa* skłoni się do ultimatum przez *Francuzów* podanego. Przyjęcie to ulkuteżnione zostało, a deputowani z krajów naszych w *Rastad* będący, czekali na zapewnieniem Ministrów *Francuzkich*, iż teraz wojska znacznie zmniejszą się, a wszystkie rekwiizycje zupełnie ustaną. W iście samej większej części wojska ustąpiła, a rekwiizycje i żądania jeszcze w miesiącu Grudniu w najgroźniejszych uczynione wyrażach, cofnięte zostały. Doniesiono o tym do *Rastad*, a nasi deputowani ubiegali się z oświadczeniem naszym wszystkim Ministrów *Francuzkim*. Lecz radość ta nie była trwałą. W kilka dni po zapowiedzianym ustaniu rekwiizycyów, znowu te odnowione zostały. Czynniono przelozenia, wspierające się na danych przyrzeczeniach, lecz zamiast odpowiedzi posyłano nam egzekucye wojskowe mocniejsze od tych jakieśmy dotąd mieli. Po wielu miejscach domy po 10. żołnierzy mieściły, którym wszelką żywność i na dzień po trzy litry dawać trzeba było. Na posłane zażalenia nasze do *Rastad*, odebraliśmy odpowiedź od deputowanych, iż ministrowie *Francuzcy* takowe postępowania sami naganiali, utrzymując, iż to są skutki nieporozumienia, i przelępney chciwości niektórych urzędników. Zaręczyli prędkie oswobodzenie od tej przykrości, i jest rzeczą pewną, iż czynili mocne w tej mierze Generalom i Dyrektoryatowi przekładania. Lecz to wszystko było nadaremnie. Generalowie *Francuzcy* zapewnili, iż czynią podług wyraźnego rozkazu ministra wojennego, który do tego od Dyrektoryatu jest upoważnionym, dodając, iż takowy rozkaz był istotnie potrzebnym, gdyż wojska na brzegu *Francuzkim* nie mogły się utrzymać, bez tego co z prawego brzegu wybierają. Nieszczęśliwe okolice musiały się więc poddać przemocy i uczynionym propozycyom zadosyć uczynić, za co odebrały przyrzeczenie, iż już wojska wychodzą. Lecz po odejściu wojska znowu nowe nałożono rekwiizycje, i zagrożono temiż samymi środkami do ich wycisnienia. Te ostatnie wypadki wycieńczyły na koniec cierpliwość naszą. Wiele domów zostało popuszczanych i wkrótce kraje te nie będą w stanie dostarczenia żadnego artykułu.

z *Durlach* dnia 16. Lutego.

Tey nocy między 2. i 3. godziną przejeżdżało przez to miało dwóch kuryerów, jeden z *Wiednia* do *Rastad*, drugi z *Rastad* do *Wiednia*. Pierwszy mocno nalegał o dostarczenie koni, i zapewniał iż wiezie depesze zapewniające pokoy.

Wypis z Listu z *Kassel* dnia 20. Lutego.

Kuryer ze *Stutgardu* tego poranku przybył, przyniósł nam wiadomość, iż dnia 17. *Francuzi* przeprowadzili się przez *Ren* przy *Kehl*. *Austryacy* czynili przygotowania do przeyscia przez rzekę *Lech*, wszyscy oficerowie mieli rozkaz udania się do ich korpusu. *Xiąże de Nassau* i werbownicy *Austryacy*, już wyiechali z *Frankfortu*.

P. S. O w pół do dziesiątej wieczorem. — W tym momencie przybywa tu kuryer z *Rastad*, który ztamtąd wyiechał dnia 18. donosi nam, iż tegoż dnia przybył tam kuryer z *Wiednia* z ważną wiadomością, iż dwor *Cesarzki* przyjął propozycje podane od *Francyi*, i że z tego powodu wojska *Francuzkie* które dnia 17. przeszły przez *Ren* przy *Kehl*, natychmiast z rozkazu Dyrektoryatu wrocily się za tę rzekę. Ta okoliczność oznaymuje nam bliżkie podpisanie pokoju. — (Do dnia 2. Marca wiadomość ta nie była jeszcze w *Berlinie* potwierdzoną.)

z *Straßburga* dnia 17. Lutego.

Wyrok Dyrektoryatu pod d. 4. Lutego ponawia zakaz przepisany Prawem 30. Kwietnia 1793. względem kobiet znajdujących się przy armiach. Wszystkie kobiety oprócz praczek i przedających żywność, mają opuścić armię w dziesiąciu dniach. To urządzenie stosuje się do żon Generalów, Oficerów, iako też i urzędników administracyi.

z *Kolonii* dnia 14. Lutego.

Dowiadujemy się, iż nowe prace w *Erenbreitsteinie* idą z największym pośpiechem. W twierdzy nie ma żadnego garnizonu; lecz wszyscy robotnicy są żołnierze *Francuzcy*, i nikomu innemu nie wolno jest wejść do środka. Zawożą tam wielką mnogość materjałów, iako to: kamieni ciosowych, wapna, drzewa, żelaza etc. *Francuzi* za przybyciem swoim znaleźli tam koszary, miny, i prawie wszystkie budynki zniszczone. Zastali tam natomiast 190. armat, przeszło 4. tyłiące cetnarów prochu, i niezmierną liczbę kul i bombow.

Od brzegów *Lany* dnia 18. Lutego.

General dywizyi *d'Hautpoul* kommandant kawalerii, mający od 16. Grudnia swoją główną kwaterę w *Weilburgu*, wyiechał ztąd dnia 14. t. m. dla udania się na lewy brzeg *Ren*. Zał który po sobie zostawia, jest najpiękniejszą jego postępowania w tym kraju pochwałą. — Należy także oddać sprawiedliwość Generalowi-Adjutantowi *Ormaucey* i wszystkim Oficerom wyższego sztabu; szczerze oni dopomagali wspaniałym swojemu wodza staraniom. Miejsce Generala *d'Hautpoul* w *Weilburgu*, zastąpi General *Delaborde*.

z *Manheimu* dnia 18. Lutego.

Dowiadujemy się z *Stutgardu*, iż dnia 14. przybył tam kuryer z *Peterzburga* z depeszami do Barona *Bühler* Ambasadora *Rofyjskiego*. Ten kuryer wyiechał dnia 15. do *Ratybony*. Domyślają się, iż ta podróż ma w zamiarze interesa największej wagi.

Dnia 19. — Donoszą z *Worms* pod datą 17. „Od kilku dni przechodzi tu wielka liczba wojsk z prawego brzegu *Ren* ku *Straßburgowi*. Zda się, iż te obróty dzieją się na mocy nowych rozkazów przywiezionych przez *G. Bernadotte* z *Paryża*, i podług których część armii obserwacyjney która miała stanąć między *Laną* i *Niddą*, przeznaczona jest na wzmożenie armii *G. Jourdan*. Gazeta *Szwabska* która wyraziła, iż wojska *Ręsy* miały wyjść z *Filipsburga*, oświadcza dziś, iż to doniosła tylko względem chorych, i potrzebnych bagażów, dodaje przytym, iż to miało ma być postawione w stanie obłężenia, i opatrzone we wszystkie potrzeby.

Tego poranku o godzinie 7. Elektor *Bawaro-Palatynski* wyiechał do *Munich*. Gwardya konna miała *Manheimu*, miała honor eskortować go aż na połowę drogi do *Schwetzingen*.

Elektor potwierdził tymczasowo na swoich funkcjach wszystkie osoby, które s. p. Elektor *Karol Teodor* mianował na rozmaite tak cywilne iako i wojskowe urzędy.

Dnia dzisiejszego w południe, przez trąby i w posród okrzyków Ludu ogłoszono objęcie rządu w krajach *Bawaro-Palatynskich* przez nowego Elektora *Maxymiliana Jozefa*.

z *Rastad* dnia 18. Lutego.

Pomimo powszechnych doniesień, wojska *Francuzkie* nie przeszły *Ren* pod *Straßburgiem*. Wyczytuemy nawet z listu z *Kehl* dziś wpołudnie odebranego, iż w Radzie wojennej dniem wprzód w *Straßburgu* odprawionej, postanowiono, iż przechod wojsk odłożonym zostanie do 6ciu dni, dla oczekiwania na dalsze Dyrektoryatu rozkazy. Ta odmiana zda się być skutkiem depesz odebranych z *Wiednia*.

Niektóre osoby zapewniają, iż wszystkie dalsze wojsk postępowanie będzie z jednej i drugiej strony zawieszono do trzech miesięcy podług jednych, a zaś podług innych do 6ciu tygodni, które użytemi zostają do zgodnego załatwienia wszystkich zatargów zaszłych od traktatu w *Campo-Formio*. Domyślają się, iż te szczęśliwe łkoności sprawili przelozenia przez ambasadora *Hiszpańskiego* dworowi *Cesarzkiemu*, imieniem rządu *Francuzkiego* czynione.

Hrabia de Leoben mianowany został pierwszym ministrem elektora *Saskiego*. *Hr. de Hohenthal* ma jego miejsce w *Rastad* zastąpić. — Dnia wczorayszego wyiechało jeszcze wielu deputowanych, między innymi *Leodyski*.

Dnia 18. — Dzisiejsze listy z *Kehl* donoszą, iż tam wszystko jest w spokoyności, iż dnia wczorayszego odprawiła się w *Straßburgu* Rada wojenna, na której doniesiono, iż przeyscie przez *Ren* odłożone jest na dni 6. rachując od daty 17.

Zda się rzeczą pewną, iż wstrzymanie marszu wojsk *Francuzkich* jest skutkiem konferencyi, którą odprawił *Hrabia de Leoben* z *Ob. Bonnier* przy oddaniu mu depeszow przyłanych z *Wiednia* z 14 na 15. w nocy, a które iak zapewniają, adresowane były prosto do Dyrektoryatu w *Paryżu*. Z tego powodu Ministrowie przelozyli Generalowi *Jourdan*, ażeby wstrzymał postępowanie wojsk na sześć dni oczekując na dalsze Dyrektoryatu rozkazy. — Listy z pewnych rąk z *Paryża* przelane, zapewniają, iż pokoy jest więcej iak kiedy do ulkuteżnienia bliżkim.

Dnia 21. — Pewną jest rzeczą, iż na mocy rozkazu Dyrektoryatu przeyscie przez *Ren* odłożonym zostało, lecz nie zgadzają się względem czasu. Jedni utrzymują, iż na dni 10. drudzy na dni 6. Wojska także *Cesarzkie* nie przeszły rzeki *Lech*, i zapewniają, iż wojska *Austryackie* będące w marszu dla złączenia się z armią, odebrały rozkaz zatrzymania się. To wszystko zda się okazać, że łkoność do zupełney ugody. Mają za rzeczą pewną, iż podane były propozycje zmierzające do dalszego odprawowania negocyacyów względem pokoju z *Ręsą* iakiekolwiek następicy mogły wypadki.

z *Floreny* dnia 4. Lutego.

Tak długie bawienie się *Ob. Salicetti* w tutejszym mieście daie powód do różnych wniosków, i chociaż dziennik urzędowy *Paryski* powtarza zapewnią, że ten reprezentant nie ma żadnego od rządu zlecenia, niektórzy atoli mniemają, że jego podróż do *Włoch* ma iakieś powody tajemne.

z *Medyolanu* dnia 11. Lutego.

Dnia dzisiejszego wieść się rozchodzi, iż *Papież* zakończył swe życie w *Floreny*. — *Kardynał Rezzonico* umarł w *Rzymie* d. 27. Stycznia, a dnia onegdayszego kardynał *Archinto* w *Medyolanie*. — Oczekujemy tu co moment na *Ob. Marescalchi*, który powraca z *Wiednia*, dla objęcia miejsca w naszym Dyrektoryacie. — *Ob. Callepi* minister *Rzpltey* *Cisalpiny* przy *Królu Hiszpańskim* mianowany został Ministrem interellów zewnętrzych. — Przez *Bononię* nieprzelatują ściągac się wojska *Francuzkie* i *Piemontskie* idące na wzmocnienie armii *Championeta*.

Dnia 12. Lutego. — Potwierdza się, iż *Neapol* ogłoszony został *Rzpltey* *Partenopyskiej*. Podług ostatnich doniesień wojska *Francuzkie* znajdujące się w *Neapolu* tylko w liczbie 6. do 7. tyłięcy ludzi, muszą zachowywać ciągłą ostrożność dla zapobieżenia skutkom niespokojności ludu.

Dowiadujemy się z *Tyryn*, iż na listy tymczasowego Rządu dnia 2. t. m. podano zapytanie co jest przyzwoicie czyli uformowanie nowej niepodległej *Rzpltey*, czyli przyłączenie się do *Rzpltey* *Francuzkiej*. Prawie wszystkie głosy były za przyłączeniem do *Francyi*.

W *Bononii* umarł sławny fizyk *Galvani* w roku 55. życia swego. Wtawil się mianowicie przez doświadczenia czynione wpływu kruszców na nerwy i młukę ciała ludzkiego. Słabość żony zwróciła uwagę jego ku temu obiektowi.

z *Neapolu* dnia 26. Stycznia.

Proklamacya Generala *Championnet* dnia wczorayszego wydana, ogłasza miało *Neapol* *Rzpltey* *Partenopyskiej*, i mianuje Rząd tymczasowy złożony z następujących członków: *Militerni*, *Bassal*, *Deltico*, *Zarillo*, *Bisignia*, *Bergano*, *Alamonti*, *Caputo*, *Girelli*, *Cifilli*, *Jorges*, *Porta*, *Rafaele*, *Doria*, *Maidokel*, *Rivato*. — We wszystkich miejscach zaszczerpiono drzewa wolności, i wszędzie zawieszają nowe kolory. *Kokarda* *Rzpltey* *Partenopyskiej* jest czerwona, czarna, i żółta.

Nietrzeba się dziwić, iż bywszy *Xiąże Militerni* mianowany jest Prezydentem nowego rządu, chociaż przez 5. lub 6. dni sprawował obowiązki Generala *Lazaronow*. Wiedzieć należy, iż *Militerni* po daremnych usiłowaniach, które czynił na wstrzymanie zapalczywości tej rozburkanej zgrai, stał się przez to podeyrzanym, i widząc się na podobne iak General *Mack* wystawiony niebezpieczeństwu, udał się potajemnie do Generala *Championnet* do *Caserty* dla ułożenia z nim sposobow ratowania miało *Neapolu* od powszechny rzezi, i że wkroczenie *Francuzow* do tego miało, równie iako i poprzedzające zdarzenia były skutkiem konwencyi, które jeszcze niewiemy dokładnych szczegółow, i tylko się ich domyślać można z następującego opisu.

Dwa pierwsze dni insurekcyi *Lazaronow*, przeszły na odkazywaniu się, groźbach i przygotowaniach do ataku i do obrony. *Xiąże Pignatelli* i inni naczelniy rządu schronili się przed zamieszaniem; *Xiąże Militerni*, który pozylał zaufanie *Lazaronow* przez mocną obronę *Kapui*, został ogłoszony ich wodzem; usiłował on naysprzed utrzymać w karchach tę rozburkowaną tłumę; lecz widział wszystkie swoje starania próżnymi; *Lazaroni* ogłosili nieprzyjaciółmi *Króla* tych wszystkich, którzy podpisali armistycium, lub którzyby ie do skutku przeprowadzili chcieli. — Opanowali naysprzed zamek, rzucili się potem do więźniow, których uwolnili podobnie iak się stało w *Paryżu* w pierwszych dniach *Września* 1792. r. Rozbiegli się po mieście, mordując wszystkich stronników *Francuzkich*, lub którzy za takich w ich zdaniu

